

Պ Ա Յ Մ Ա Յ Ք

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան ... 12 Ժր.

Վեցամսեայ ... 6 «

ԱՐՏԱՍՍԱԶՄԱՆ

Երկու քիւ միկ ծրարով

Տարեկան ... 12 Ժր.

Վեցամսեայ ... 7 Ժր.

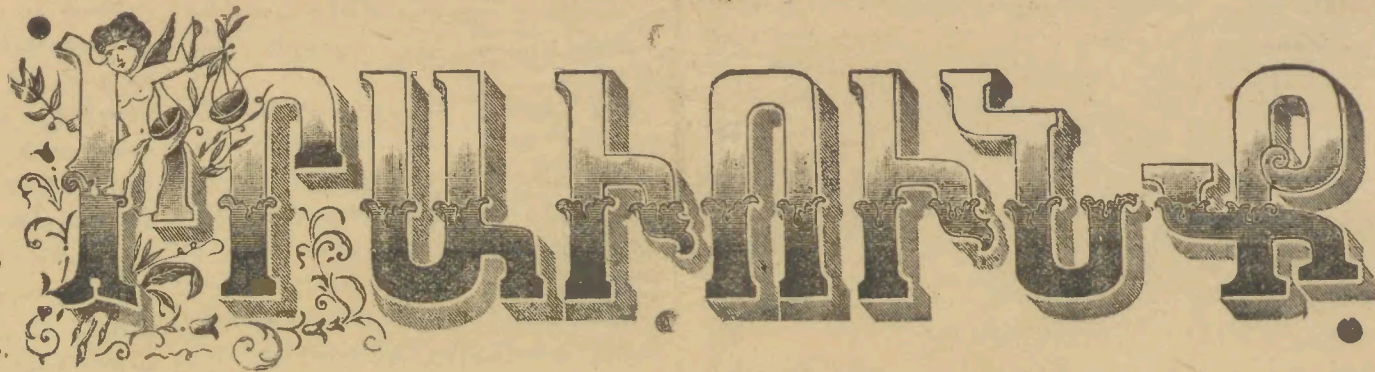
ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60

Վեցամսեայ 1.50 Տօրառ «

Կ Ա Ն Կ Ի Կ

Ծանոցման սուղը
20 սանիքիմ

Լ Ր Ա Ք Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԶՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

Հ Ա Ս Յ Է

Rédaction du journal

„Irvounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на ВѢСТНИКЪ

Иравунк“

ВАРНА

Գրութեանը եւ չեմ
տրոշիր

ԱՋԻ

Տեղափոխութեան պատճառաւ
ԻՐԱՒՈՒՆՔԻ անցեալ չարած օրը
չը հրատարակուեցաւ :

ՌՈՒՍԻՈՅ ԱՅԱՐԵԿԻՉՆԵՐԸ

Կովկասի, Ֆինլանտիոյ կառա-
վարչապետներուն և ուրիշ բարձ-
րաստիճան ռուս պաշտօնեանե-
րու վրայ կատարուած ուսումնա-
նութեան փորձերէն յետոյ, ներքին գործոց նախարար Բլէ-
վէին քանի մը օր առաջ ռուս-
բի մը պայթումով կտոր կտոր
բլլալը եթէ ընդհանուր աշխար-
հի հետաքրքրութիւնը շարժեց,
պէտք է Բլէվէիսպուրկի կառա-
վարական և պալատական շըր-
ջանակներուն մէջ սարսափ ձը-
գած բլլայ :

Ռուսիոյ վարչական ներկայ
գրութիւնը ընդհանրապէս ան-
տանելի ու անհասկնալի
գարձած լինելով, անկէ էն աւելի
ճշուող կամ անոր ծանրութիւ-
նը ալ աւելի զգացող անհատներ
ու խումբեր իրենց գործելու
եղանակ ընտրած բլլալ կը
թուին բռնական օրէնքներու
հեղինակները կամ այդ օրէնք-
ները խտրել գործադրողները
մաքրել երկրի երեսէն : Իրարու
յաշտրդող դէպքերը ցոյց տուին
թէ այդ սպանութիւնները ու
անհրաժեշտները միայն Հայու
կամ Ֆինլանտացիի գործեր չեն.
Եթէ Կալիցինը Հայեր վի-
րաւորեցին, Պոպրիքովը Ֆին-
լանտացի մը զարկաւ, Բլէվէն
ուսանողն ալ Հրեայ մըն է կը-
սուի, իսկ ուրիշ կարգ մը սպան-
նութիւններ, փորձեր ու ցոյցեր
կատարուեցան ռուս ուսանողնե-
րու ու գործաւորներու կողմէ :
Ըսել է թէ Ռուսիոյ ներկայ վար-
չական գրութիւնը լոկ այսինչ
կամ այնինչ ցիլին անտանելի
չէ, այլ նոյն իսկ տիրող ազգին
ալ, մանաւանդ արտագրող տուր-
բերուն, որոնց ամէնը, բացի

մենաշնորհեալ փոքրամասնու-
թենէ մը, վրէժխնդրական ոգ-
ւով վառուած, ներկայ գրու-
թեան բարեփոխումը փութացնել
կը ձգտին, անոր պաշտպանները
ու հեղինակները մաքրելով :
Բլէվէի սպաննումէն յետոյ, այլ
ևս ո՞վ կրնայ երաշխաւորել
Բօրիշտոնիչի, Կալիցինի և
ուրիշ պահպանողական խոշոր
դէմքերու կեանքը Չարերու
երկրին մէջ, ուր շատ անգամ
անհրաժեշտները դիւրութեամբ
կը ճողպարին :

Եթէ Նիքօլա Բ. Չարը խորհի
թէ խիստ միջոցներու բազ-
մապատկումով այս անհրաժեշտ
գործողութիւններու առջեւ կառ-
նուի, մեծագոյն սխալը գործած
պիտի բլլայ : Երբեք հետեւ
այդ խտագոյն միջոցները — շատերու
բանտարկութիւն, աքսոր և մա-
հու պատիժ — բուն իսկ վրէժխնդ-
րութիւնը աւելի ծայրայեղու-
թեան պիտի տանին ու անոնց
թիւը պիտի բաշխաւորուին,
միեւնոյն տանի կը վախցուի թէ
եթէ Չարը յաճախ ներկայ վար-
չական գրութիւնը շարունակել
անհրաժեշտները նոյն իսկ պալա-
տի շուրջը դռնան, ինչպէս
երբեմնի ոչնչականները :

Միակ դարման մը կայ հա-
րակչական գործողութիւնները և
ներքին խաղաղութիւնները զադ-
րեցնելու : այն է վարչական ներ-
կայ գրութիւնը բարեփոխել ու
շույն սահմանադրական հիմքերու
վրայ զիտեղել, եւ այս առումն
երկարաձգելու : Եթէ ոչ ներկայ
պատեւադրին մէջ, եթէ ռուսա-
կան բանակին անյաշտրդութեանց
շարքը քիչ մըն ալ երկարի, ներ-
քին գործողութիւնը ալ աւելի
հրահարուելով, ծայրայեղու-
թեանց կուսակիցները իրենց
ընդարձակ ասպարէզ պիտի գըտ-
նեն սահմանադրական միապե-
տութենէ անդին հանրապետա-
կան կամ ռազմավարական գրու-
թիւն մը ստեղծելու : Երբ միակ
տուժողը կայսերական գերդաս-
տանը պիտի բլլայ, հետեւաբար
Նիքօլա Չարը և կայսերազուն-

ները պարտին անմիջական խոր-
հրդակցութեամբ մը, եթէ կըր-
նան փրկարար քայլը առնել
ազատ արդի խորհրդականներու
ազդեցութենէն :

ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Մուշէն Տիգրանի վրայով Թաւ
հետեւեալ հեռագիրը ընդունած է.

Թուրք կառավարութիւնը լռու-
թեամբ Մուշէն հանել տուաւ : Սասուն-
ցի փախստականները զանոնք իրենց
տեղերը վերադարձնելու համար, ո-
րոնք 1500 այր և 4500 կիներ ու
սղաքներ էին : Ի վերջոյ թախանձեցին
սր իրենց 3 օր պայմանաժամ տրուի
ճամբորդութեան պատրաստուելու հա-
մար : Անոնց մէջ կոյին հիւանդներ,
վիրաւորներ, ծերեր, մանր սղաք-
ներ բոլորը դրեթէ մերկ : ճամբորդու-
թեան միջոցին շատեր մեռան տաքէն
և յոգնութենէ : Կ'ըսուի թէ անոնց
միայն հրեական չիւր հաց տրուեցաւ,
խոտտնալով պաշարը Սասնոյ մէջ
լրացնել : Բայց հոն հասնելուն միայն
տանական փառա տրուեցաւ իւրա-
քանչիւրին : Հետեւաբար անոնց ան-
կարելի էր հաց ձարել լեռներուն մէջ :
Այս ժամուս այդ վերադարձուածները
սովի ենթարկուած են :

Կառավարութիւնը որոշած է Սա-
սունի մէջ ութ զօրանոցներ կառու-
ցանել և հայ վերադարձներու հոգիքը
Քիւրտերու անուան արձանագրել :

Սասունցիք կը յայտարարեն թէ
միայն սո հետեւեալ պայմաններով
կրնան հաստատուիլ իրենց օճախնե-
րուն մէջ :

1. Կառավարութիւնը պէտք է հը-
րաժարի զօրանոցներ կառուցանելու
ծրարէն, որովհետեւ, կըսեն, չեն
կրնար վառելի իրենց կանանց պա-
տիւր թուրք զօրքերուն : Պէտք է
միայն զօրանոցներ կառուցանել ի
Մատթան, Խարզան, Խօլէյթ, Կա-
պէլտաղ, որոնց բնակիչները կէս ա-
պստամի Քիւրտեր են ու միայն աւա-
զակութեամբ կը զբաղին :

2. Սասունցիք պէտք է սեփակա-
նաւորութեան լիւր իրաւունք ունե-
նան իրենց հողերուն :

3. Իրենց հատուցումը բլլայ կրած
փեսանուն փոխաբէն :

4. Կառավարութեան կողմէ վե-
րաջինուին իրենց բնակարանները
զորս զօրքերը քանդեցին :

5. Յետ այսորիկ Քիւրտերուն պէտք
է արդիւրի ամառուան եղանակին
դալ Սասունի լեռներուն վրայ հա-
տատուիլ :

6. Հիւպատոսները տարի մը
մնալու են Մշոյ մէջ, Սասուն այցելի-
լու եւ կառավարութեան ընթացքին
վրայ հսկելու համար :

Ժողովուրդը անհամբեր կերպով կը
սպասէ դեպ մանրու միջամտութեան :
Հակառակ պարագային որոշած է կա'մ
զաղթել և կ'ամ կռուիլ :

Սօֆիաի ճամբով Հայաստանէն եկած
հեռագրով մը կը հաղորդուի որ, հա-
կառակ եւրոպական հիւպատոսներու
ներկայութեան, Քիւրտերը եւ թիւրք
զօրքերը կը շարունակեն իրենց աւա-
րառութիւնը եւ սպաննութիւնները
Մուշի շրջակայքը : Կ'ոմար, Տրինոկ,
Տասրախօն, Արաքս, շէյխ Եւսուֆ և
Ալիտան գիւղերը դրեթէ գլխովին
անհետացած են :

Օրէզկունքի(՝) մէջ 19 հազի սպան-
նուած կան, Թէրճէրանքի մէջ 9 իսկ
Շէկաշէնի մէջ 8 :

Խել մը մեռեալներ դեռ անթաղ կը
մնան : Շատ մը կիներ և դեռատի
աղջիկներ անձնասպան եղած են ինք-
զինքնին պղծումէ ազատ պահելու
համար : Եւրոպական հիւպատոսներ
յաճախ ականատես կըլլան այս աղե-
խարշ անցուղարձիւրուն առանց սակայն
կարենալ արգիւնաւոր օգնութիւն մը
հասցնելու : Թուրք ոստիկանութիւնն
ալ անտանելի անգլութիւններ կը գոր-
ծէ, հայ յեղափոխականներ փնտռելու
պատրուակով :

Հայերուն արդիւրեւած է ո եւ է կեր-
պով հաղորդակցութիւն ունենալ հիւ-
պատոսներուն հետ : ԹԱՆ

Միւս կողմէ Պէռլէնի գլխաւոր
թերթերը հրատարակած են
Պօլիսէն հասած հեռագիր մը,
տեղւոյն գերմանական դեսպանի
ստացած տեղեկութիւններուն
վրայ հիմնուած թէ՛Քիւրտերը վե-
րըստին յարձակած են բազմու-
թեամբ Մուշ քաղաքին վրայ և
խանութները կողոպտելէ յետոյ
քաղաքը կրակի տուած :

Պէռլէնէր Թալէպատի կըսէ
թէ Քիւրտերը կոտորած են բը-
նակչութեան մեծագոյն մասը :
Մուշի բնակչութիւնը 30,000ի
չափ կը հաշուուի, որուն երկու
երրորդ մասը Հայերէ բաղկա-
ցած է :

Նոյն թերթը կուեղցնէ թէ
այս դէպքը եւրոպայի մէջ մեծ

յուզում տուած պիտի բերէ՝ հայ-
կական խնդիրը վերաբանալու
աստիճան :

Ի. Խմբ. — Բարեբաղդաբար
Մուշի ալի կոտորածը ու հրդե-
հումը հաստատող լուրերը չեն
ստացուած ուրիշ հաստատելի աղբիւր
ներէ :

Տեղի նիւս Գալիսիայի ոտու-
ցած է յուլիս 26 թուականի հե-
ռագիրը որ ար հայաստանի վի-
ճակին վրայ նոր տեղեկութիւն-
ներ կուտայ :

« Յեղապետ չէյի Սալոն յուլիս 13-
ին իր աշխարհիկ հետ յարձակեցաւ
Իււրիւիւնէ եւ Գոմիւրուպոնիսիսի
բուն վրայ ու զանաւոր քանակեց
զովորդը արէ անցուց : Արիւշ Բիւրո
ցեղեր թալանի տուն ձուպն եւ
Ղարապաղար գիւղերը : Իււրիւիւնէ
մէջ բանակը Բիւրոնեւն միտցաւ :
25 է աւելի մարդիկ սպանուեցան :
Կենդիւ լոնարարուեցան : Սուհագի
Պայազիսի չրջանակներուն մէջ կոտո-
րածներ կը պատրաստուին : Անոն-
ջական օգնութեան պէտք կայ :

ՀԱՅ ՕՐԱԹԵՐԹԸ
ԵՒ ԿՐԹԱՐԱՆԸ

Անշուշտ պարզ զուգարկութիւն
մըն էր որ թէ՛ « Բաղմալէպ »-ին եւ թէ՛
« Բանասէր »-ին վերջին թիւերուն մէջ
հայ Գաղութիւններուն ճակատագիրը ան-
ցողակի նկատողութիւններու տուար-
կայ եղան : Յուսարով որ այս նիւ-
թին մասին մենք ալ միտումնաւ խո-
սելու առիթ կուենանք՝ անցինք
անոր յարակից երկու մասնաւոր ա-
ռաջարկութիւններուն :

« Բաղմալէպ »-ին մէջ Հ. Երամե-
ան առաջնորդը՝ Ի միջի այլոց՝ արտա-
սանմանի հայութեան համար լուրջ եւ
հեղինակաւոր օրութիւններ մը պէտք
կըլայ ուղարկութիւն կը դարձնէ :
Հ. Երամեանը աներկրայօրէն սպե-
սէր եւ համակրելի զէմք մըն է : Ի-
րաւ է թէ ժամանակ մը իր հարցուկի
ոճով եւ խորհրդներու ոլորտական
մշակութեամբ մեզ աւելի հետա-
քըքցեց քան հրահանգեց : Եւ իր
իր հրապարակելի այդ չրջանը փակու-
ած կը թուի : Եւ այլուս ընդունաւ մտքէ
եւ տաքուէ սրտէ մը կը գրէ վառ եւ
կուռ ոճով : Եւ գրեթէ ամեն անգամ
նոր կամ հին առաջարկութիւն մը կը
բերէ հետը : Պահ մը առաջ հայկական
կրթական էր, հիմա՝ օրաթերթ մը :
Ասոնց երկուքին ալ մասին՝ սա ընդ-
հանուր դիտողութիւնը ընդունաւ կր-
տարկելով : մեզի պէս սպասկեղծա-
ցումի պօքայի ախտով վար կուած
ցեղի մը համար՝ ամենէն գործնական
ծրագիրն իսկ առ յաւէտ ծրագիր մը-
նալու զատապարտուած է՝ կի՛ն Թի-
քանի ժրտան տաղանդներ եւ ազգա-
նուէր քաղկներ իրարու հետ չ'ըն-
կերպակցին : Յորհալի գաղութներուն մէջ
էսպէս ազգային եւ իսկապէս ազգե-
ցիկ կազմակերպութիւն մը կը պակսի՝
ազգային եւ գործնական ձեռնարկնե-
րու մասին խորհիւն անդամ չ'արժեք :
Անհատացիներ ենք : ուրեմն պէտք է
անհատները սկսին եւ իրենց գործը
մըղումի եւ արմանիքի, պահանջի եւ
գոհացումի օրէնքներուն ենթարկեն :
Ղյս այսպէս է՝ թէպէտ ինքնին շատ

ցաւալի իրողութիւն մը : Բայց պէտք
է յիշենք նաեւ թէ քաղաքակրթական
մարդասիրական բարեկարգական՝ կա-
րեւոր շարժումներուն մէջ միշտ մեծ
մտքի եւ կամքի տէր անհատ մը կեղ-
բանական զէմքը կը կազմէ եւ յաճախ
իսկ իր անձնական քանքերով եւ եր-
բեմն իսկ իր կեանքին գնովը գործը
հաստատուն հիմնուի վրայ կը դնէ :

Անգղիոյ հայ գաղթականութեան
համար լուր օրաթերթի մը հիմնադրու-
թեւ՝ բաւական կընտաւ խնդիր է : Հ.
Երամեանը ինքը նկատուի է որ միշտ
ատուիկ թերթ մը պիտի պրակ ամենա-
հետաւոր տեղերը հասնի լուրերը ար-
գէն լուսաւան օթեկցած պիտի բլլան :
Ըսելէ ընդհանուր լուրերու տեսակի-
սով այդ թերթը սոսկ տեղական օր-
ապարան թիւն մը պիտի ըլնէ : Իր
ամենթ թիւն ունեցող կարեւոր մասը
պիտի բլլայ Հայրենիքն թղթակցու-
թիւնները : Գաղափարական եւ ազգային
նիւթերու վրայ իր լուրջ անտեղծութե-
անքը, ուրիշ հայ թերթերէ օմիւր-
վումներ, հայ կեանքէ թերթներու եւ
այլն : Սակայն անգամ մը հարցնենք
մենք մեզի. ատենք կը բաւե՞ն արդե-
րացնելու օրաթերթի մը մեծածախ
հրատարակութիւնը եւ ցրուումը : Ս-
րաթերթի մը ամենէն կենսական մասը
օրուան լուրերն են : Ստեղծ են որ
հետադիւր, թղթակցութեան եւ քաղա-
քական անտեղծութեան ձեւին ապ-
ակն չեն կը ընցնեն : Աշխարհիս
չորս կողմը անցնող դարձող գէպե-
րու մասին հաղորդուած տեղեկութիւն-
ները՝ շարժառիթը եւ առաջը կը
կազմեն միւս բոլոր քաղաքական ըն-
կերբանական եւ այլն յօդուածնե-
րուն՝ որոնք նախ իրենց նախափորձ
երեսան կեննեն ու վերջէն ալ հետը-
հալ աւելի կը կոկուին եւ կը հա-
սուենան : Ասորեայ լուրերու վրայ
հիմնուած առօրեայ թերթ անտեղծութիւ-
նը՝ օրը օրին աշխարհիս շուրս կող-
մը զրկելով ըստ մեզ՝ մ. ծ ծառայու-
թիւն մը մատուցած չենք ըլլար : Աս-
կէց քիչ մը տարբեր կ'ըլլար՝ եթէ
ոտեղծէինք՝ շարժական ոչ-կուտակ-
ցական թերթ մը որ կրնար օրաթեր-
թէ մը երեք անգամ աւելի ծառայ
ունենալ եւ Հ. Երամեանի յիշած բո-
լոր պէտքերը բոնացնել : Այս պահու-
մեր միտքը կուգայ կարգ մը անգղի-
թիւն հրատարակութիւններ եւ « Էնթո-
փիլէտ » : Ասանկ շարժառիթի մը
կրնար հայ գաղթականութիւններուն
մէջ հայ կեանքը եւ կաղմական միտ-
թեան զղաշումը արժարձել եւ միւս
կուտակեցական կամ անհատական Օր-
կանի լուրն թերթի լիցնէլ աժան գնով
Բայց ո՞ր են մարդիկը կարող եւ ո՞ր
զբաղմը ամենակարող :

Բաւ մըն ալ հայկական կրթա-
րանի մասին : Գաղափարը շատ պարզ
է : քաղաքակրթութեան լուսաւոր-
կեղծութիւններն միւսն մէջ-ընենք Ջուրի-
ցիկա-գաղտը մը հիմնել որ հայ երե-
տասարդները կրնան գտնել Եւրոպա-
կան կրթութեան հետ տոհմային մա-
նուրտ մը եւ միջոցներ իրենց լիցնէլ
գրականութիւնը պատմութիւնը ու
սոսկաւորելու :

Ասոր նախապայքար կրնան թերեւս
համարուիլ Փարբիլ եւ Վենետիկի մէջ
երկու հայասէր եղբայրներու հիմնած
հանրամատչի վարդերը որոնք հիմա
Վենետիկի Մուրա-Ռաֆայէլեան ա-
նուան տակ միացած կը գործեն մի-
թարեաններու տեսչութեան ներքեւ :
Նոր կրթարանը պիտի բլլայ ընականա-

բար՝ ու եւ յարմարական ազգե-
ցութիւնէ ազատ, զուտ ազգային բան
մը :
Եթէ ասանկ հաստատութիւն մը
կարեւոր է՝ Լոզանի մէջ Տօթթ. Մ.
Նալպանտեանի համակրելի փորձը
պէտք էր որ քաջախիտէր : Այդ
հայկական կրթարանը կրնայ իրեն-
կորիկ ծառայել աւելի մեծ հաստա-
տութեան մը : Երբ Տօթթ. Նալպանտե-
անը վստահ ըլլայ թէ օտար եւ ան-
տարբեր ձեռներ չեն որ իւր գործին
մէջ միտելով անոր կեանքը պիտի
փոխեն՝ այլ ազգասէր, կ'ըրոյ, պա-
տասխանատու անձնու օրութիւններ
որոնք դրուած հիման վրայ հայկապ
չենք մը բարձրացնել կուգին՝ պիտի
ուրախութեամբ աջակցի անոնց :
Միայն թէ հիւրը տանը տէրը դուրս
ներեկու սպիտակաթուիներ չոնն-
նայ : Ինչու այդ հաստատութեան շուր-
ջը քաղկերի չ'հիմնուին կարօտ աչ-
կերէնք : Համար. ինչո՞ւ. եղբայրս մէջ
վերջերս հայ ուսանողութեան կողմ-
ում 10 000 ոսկիէն ոգտուողներուն
մէկ մասն ալ հայկական կրթարանը
չընտրէ :

Բայց անկէց աւելին պէտք է : Տե-
սի՛ք անգամ մը. երեք միլիոն պուլ-
կարներու համար 10ը մանչերու, 8
աղջիկներու կ'ընտելանան, 5՝ ման-
կավարժական դպրոցներ եւ շատ մըն
ալ թեր-կրմնապիտանք կան : Սիւ ծո-
վան շուրջը առաւել կամ նուազ հե-
տաւորութիւններով ցրուած 4 միլիոն
հայութեան « մատչելի » քանի՞ միջ-
նակարգ դպրոց ունինք :

Ձը մտնանք որ այս դժոխային
ժամանակներուն մէջ մեր ազգու-
թեան գոյութիւնը պահպանելու՝ կոչ-
ուած ամենաէական ազգակներէն եր-
կուքը՝ « Բեղմնաւորութիւն » եւ « ազ-
գային ոգի » կրթութիւնն են :

ՕՐԻՓԻ

ԵՐԿՈՒ ՃՈՒՆԵՐ

Վերջին անգամ Լոնտոն պու-
մարուող համ ժողովին առթիւ
Անդր-Հայկական ընկերութեան
տուած խնճոյքին մէջ Տ. Մ.
Չէյալի արտասանած հետեւեալ
բանախօսութիւնը շատ հետա-
քըքրական դանելով կը հաղոր-
դենք մեր ընթերցողներուն :

Տեարք. զուք անտեղծա՛յ չէք, թէ
մարդկային բոլոր պատմութեան մէջ չէ
եղած աւելի դժբաղդ ժողովուրդ մը քան
Հայերը ու վերջին տարւոյններուն
մէջ : Իւրաքանչիւր հայ սիրտ գերեզ-
մանատուն մը եղած է, եւ Հայաստա-
նի վիշաք ամէն միթմարութեան վեր է :

Սակայն իմ տարիքս ունեցող հայ մը
մ'ը ցեղին գլուխէն անցնող անհի-
տազնապին մէջ պիտի կրնար միթմա-
րական երկու առաւելագոյն :
զարթնումը մեր ազգային զգացման
եւ Եւրոպայի աճող համակրութիւնը :

Քառասուն տարի կայ որ ես կը
տեսնէի իմ հայրենակիցներու ջամա-
կը ծոած բռնութեան խարաղանին
տակ : Այսօր անոնք հպարտեան կը
չալուին, բողբոջներ կուղղեն Եւրո-
պայի եւ մերթ հրացանը ուսերնին
կաննեն : Ահա առիկ յառաջադիւմ-
ութիւն մը որ կապահովէ մեր ազգային
գոյութիւնը :

Քսան եւ վեց տարի առաջ երբ ես
կը մանակցէի հայ պատուիրակութեան
որ գացած է մեր ժողովուրդին դատը
Պէտլինի գնապանաժողովին առջեւ
պաշտպանելու, եւրոպացիներու մի-
ժագոյն մտը՝ որոնց մենք հանգիպե-
ցանք, Հայաստանը եւ Հայերը գրեթէ
բոլորովին չէին պիտի : Պրանսայի
մէջ մեզ հարցուեցաւ թէ մենք Ռու-
մանիոյ եւ Ռուսիոյ մասին կու-
զենք խօսիլ : Իտալիոյ մէջ, կոմս
Գոթիթի՝ որ արտաքին գործոց նա-
խարար էր եւ որ կ' Պոլսոյ դեսպան
ալ եղած էր, մեզ հարցուց թէ մեր
պահանջած վարչական ինքնօրինու-
թիւնը եւրոպական-թուրքոյ Հայե-
րուն համար պիտի բլլար թէ Ասիա-
կան թուրքոյ Հայերուն համար :
Անգլիոյ մէջ, Լորտ Սալզբորն ինձ
հարցուց. ունեցողութեան մը վեր-
ջաւորութեան պահուն, յորում իրեն-
եան սրտապանի թարգմանը կը ներ-
կայանի թէ Նորին Սրբապետութիւնը
ինչ լեզուով կը խօսէր, եւ իմ պա-
տասխանի վրայ թէ նա հայերէն կը
խօսէր, նախարարը ինձ խոստովանե-
ցաւ թէ չէր գիտեր որ հայերէն լեզու
մը կայ եւ կը կարծէր թէ Հայերը
թուրքերէն կը խօսին : Երբ կը վեր-
ջիւնեմ ցեղին այս յիշատակները ի
նիւթայութեան նշանաւոր քաղաքա-
ցիներու որոնք կը մարմնացնեն Անգ-
լիոյ, Պրանսայի եւ Իտալիոյ մտաւո-
րական եւ բարոյական ընտրելագոյն
մասը, եւ որոնց բոլորը կը ճանչնան,
կը սիրեն եւ կը պաշտպանեն Հայաս-
տանը, ես ինքնովի կըսեմ թէ հոն
յառաջդիմութիւն մը կայ որ կապա-
հովէ մեր ազգային դատին յաղթանա-
կը :

Այս առթիւ ըսենք նաեւ թէ
Բարիկ հրատարակուող Մեշիկե-
րի խմբագիր Անճէտ Բիլան՝ ո-
րուն Սուլթան Համիտին չափ
Հայերու թշնամի մը լինելը
շատ մը պարագաներու մէջ
ցոյց տուած ենք, թէ՛ համա-
ժողովի ատեն եւ թէ հացիկույ-
թի միջոցին, այլադակ տր-
մաբանութիւններով անաւթա-
բար հայկական շարքերը եւ
թուրք կառավարութիւնը արդա-
րացնել փորձեց : Բայց երկու
անգամին ալ ներկայ գտնուող
մեծագոյն զէմքերը, Բրեսանէ,
Մայինի, Սիէֆընտըն եւ այլք
անոր անպատկառ լեզուին ար-
ժանի կշտամբանքներ ուղղեցին,
զանի « Սուլթանին փատաբանը
Իրան պատուիրակը » անուանե-
լով՝ եւ լուսնուցին ընդհանուր
բողբոջի տակ : Վերջապէս բացա-
յայտ կերպով յայտարարուեցաւ
թէ Անճէտ Բիլան իր ճառովը ա-
պացուցուց որ թուրքերէն բան
մը չ'ապաստիր : Եթէ երբէք ե-
րիտասարդ թուրքերու կուտակ-
ցութիւնը գործի դուրս անցնի,
բրիտանական ցեղերը այսօրու ճէ
աւելի կատաղութեամբ պիտի
հալածուին Այլ տիպար թուր-
քը ամէն կողմէ նախատուած եւ
ամօթահար իր կարգալ վարձած
ճառը գրպանը դնելով սրահէն
դուրս ելաւ :

Թ Ղ Թ Ա Վ Յ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Ռուսաճուգ Յուլիս 15

Ասկէ մասնաորակա երկու շաբաթ առաջ քաղաքս եկաւ. աւր Յովնան քահանայ Մանգակաւին եւրոպայ անցնելու պիտաւորութեամբ : Ա՛յցեալ կիրակի . վարդապետի ամեն առթիւ, տէր հայրը կէս ժամու չափ գեղեցիկ քարոզ մը խօսելով Վերածննդի այլա-կերպութեան վրայ, մեծ վարդապետի մարդկութեան մատուցած ծառայու-թիւնն ըր թուելէ, եւ աւուր կատա-րած դերը մասնաւորիւ յետոյ, վեր-ջացուց այսպէս. « Ընենք պէտք է մանր մոլոր խնդիրները մէկ կողմ ձգենք եւ մի միայն ազգային կենսա-կան խնդիրներով զբաղինք » :

Ճեղուց ջոկերէն ուսնաք, որ ներքին էին տէր հորը քորովն, իս-կոյն կը համակրէին իրեն եւ կառավար-կիս այս տեղ մնալ փոխանակ եւրոպա մեկնելու : Նստել կը խնդրէին իրմէն որ հաճի մինչեւ յառաջիկայ կիրակի սպասել, որպէսզի անժամանակեայ թա-ղակնութիւնը ժողով դ ամբիւ եւ որոշուի մը ապա այդ մասին : Տեղւոյս ծերունի Տէր Մկրտիչ քահանայ երբ կը լսէ այդ բանը, նախանձէն կու-րացած, ու հակառակ իւր ծերու-թեան նոր ետանդ ու կորով ասացած անոնց վայրկեան կործանելու, կեր-թայ ազանքն ուսքը ինչպէս, որպէս-զի չըլլայ թէ Տէր Յովնան վարդապետի այն միակ պատճառով որ նա աւագ քահանայ է եւ կրնայ ըլլալ որ իր ազդեցութիւնը կորսուի : Տէր Մկրտիչի այդ գիտնականը այն հետեւեալը ու-նեցան որ ոչ անժամանակեայ թաղա-կանութիւնը սպասուած ժողովը դուրս-րէ եւ ոչ ալ այն ջոկերը որ անջի պարագային համակրած էին իրեն, հե-տաքըքուրէն իրմով : Հայր Մանգա-կանին ալ շաբաթ մը ամբողջ ի դուր սպասելէ յետոյ՝ կանոն էր քաշէ :

Տէր Յովնան, որ Պաշտօնաբիւրոյ եւ Ռուսմանիոյ քահանայներուն ամենա-զարգացածը կրնայ նկատուիլ, եւ որ, ինչպէս որ կը լսենք ունի շատակար

ըլլալու ջանքեր, ո՛չ միայն աւագու-թեան ստորիններն բարձրացած է-րան մը որ տէր Մկրտիչի ջիգերը զբոսնեց-այլ եւ արդի Ս. Հայրապետէն վարձատրու-ած է լանչախաչով եւ ճաղկեայ փե-լոնով : Սակայն այս ամէնը չնորհիւ տէր Մկրտիչ ինկարգունքներուն՝ ան-տես առնուեցան մեր ջոջ ազանքին : Ո՛ր ցաւային այն է որ այսպիսի պարագաներու մէջ քաղաքս հայ հա-սարակութիւնը անտարբեր գտնուած է միշտ եւ չէ կրցած կարգ մը հաջկա-տակներու : Հայաստանութիւններուն վերջ տալ : (*)

Կ. ԲԱՆՈՒՆԻ

(*) Մենք կը կարենք թէ Տ.

Մկրտիչ հորմէ աւելի ուրիշի որեւիտան չը գեր կատարած ըլլայ : որովհետեւ ցարդ անոր նախանձատութեամբ մասին աննպաստ վիճակներն մը չենք լսած, մասնաւոր թէ ինք աշխատող եւ կու-րող պաշտօնակցի մը պէտք ունենալը քանի յոյնի առթիւներու մէջ խոստո-վանած է :

Գ. ԽԱՐ

ԱՆՎԱՏԱՆԻԱՄԸ

Վանայի Ազատ . Ընկերութեան Ընդհ. ժողովոյ տարեկան ինքնա-զի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի անաւոտ ժամը 1) ին ազգ. վարժա-րանին մէջ :

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ա. Վաւերացումը նախորդ նիստի ա-տենադրութեան :

Բ. Համարատուութիւն Տնօրէն խոր-հրդոյ :

Գ. Հրաժարական Տնօրէն խորհրդոյ Դ. Նոր ընտրութիւն նոյն խորհրդոյ Ե. Առաջարկներ

Կը խնդրուի ընկերութեան ան-դամներէն որ ներկայ ծանուցումը իրր հրաւիրողը ընդունելով, հաճին ու-րոշեալ ժամուն ներկայ գտնուիլ :

Դիւան Ազգ. Ընկ. Ընդհ. ժողովոյ Ատենադպիր Ատենապետ Կ. Ներգոմեան Յ. Գուրպէթեան :

ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Իրաւունքի նախորդ թուով Ս.Օ. ստորագրող յորդանակար մը Աղջկանց կրթարանի քննաթեանց վրայ խօսելով հայերէն եւ ֆրանսերէն գտնուած մա-սին իր կազմած կարծիք յայտնած էր Պ. յորդանակարը հայերէնի ճիւղը իր բոլոր «ուրիշ» ներով գ-հացու-ցիչ գտնելու իսկ ֆրանսերէնի մա-սին ուսուցչին համար խօստու վանելով հանգիստ, « քիչ մը աւելի ետանդ » յանձնարարած էր :

Նոյն ինձ գիտել տալ թէ կիթէ երբեք հայերէնի մասը իր բոլոր ու-թիւններով գ-հացուցիչ էր, ֆրանսե-րէնը անկէ աւելին էր, նկատելով մասնաւոր թէ այս ճիւղը շարունակ տարբեր տարբեր գաղափարներէ դասա-խօսուելով, աշակերտները վարանոտ վիճակ մը ստացած էին : Բայց խոս-տովանելի է թէ արդի գաղափարն իր ստանձնած պարտականութենէն աւե-ր ճիշդն ուսնող չը խնայելով, յա-ջողած է ֆրանսերէնի ճիւղի գ-հաց-աւանդուն յաճախ փոփոխութեան պատճառաւ առաջ եկած թերին անդգա-լի ընել, եւ այս ծախանարանի յաջողու-թիւն մին է որ ներկայիս ուսուցողու-թենէն չը շրջակայ :

ՆԵՐԱՅ ՄԸ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Կիւիկիոն Ս. Կաթողիկոսը Մա-րաշ այցելելով չքեղ ընդունե-լութիւն վայելած է : Նորին ա-մենապատուութիւնը հոնկէ պի տի ուղեկորի Այնթապ :

— Ակնեցի տիկին թաղուհի Ճանիկեան 200 ոսկի կտակած է տեղւոյն աղքատ գաղտնակա-նեւ ընդհանուր և այլ պիտոյք-ներ մատակարարելու համար :

ԱՄԵՐԻԿԱԻ Ուստը քաղաքին մէջ գումարուած վեր Հնչակ .

հրապարակային ժողովի մը ա-տեն 2200 տար հանգանակու-ած է ի նպատակ նոյն կուսակցու-թեան :

Ուսքէնկերն մէջ եւ 550 տար հաւաքուած է նոյն նպատակաւ :

Ամերիկայի գաղթականու-թեան առատ նուէրներով դէպի վեր . Հնչակեան կուսակցութիւ-նը յոյս տուած այս գործնական համակրութիւնը կը մաղթենք որ հաւատես եւ խեղճի գոր-ծունէութեամբ փոխարինուի նոյն կուսակցութեան վարչներուն կողմէ որոնք զուտ ազգային ոգ-ւով գործելու երաշխիքը կուտան հայ ժողովուրդին :

Աղբայեալ Տիգրան Երկաթի փիլիսոփայ ԱՊԻՆԱՅ ԱՊԻՆԱՅ խորա-գրով շատ լուրջ մէկ ուսումնասի-րութիւնը Տ. Ս. Ս. յաջողապէս ֆրանսերէնէ հայերէնի թարգ-մանած եւ գիրքի ձեով հրատա-րակած է : Դիւրեքիան իր ամէն կազմելովը մտէն ուսումնասիրող խորուն մտքի մը և հազուադիւ-ր հանճարի մը այս արտագրու-թիւնը կարժէ որ ամեն հայ կարգայ :

Իրեն 1 ֆր. է և հասոյթը յատկացած է Զէյթունի որբերուն ու թշուառներուն :

ԱԶԳ

Վկայեալ փորձառու երիտասարդ մը, որ գիտէ Հայերէն Պարսկ. եւ կրնայ աւանդել ուսմանց երկրորդական ճիւ-ղերը, պաշտօն կը փնտռէ ազգային վարժարանաց մէջ :

Դիւան խմբագրութեան :

Տոմարակալութեան եւ Հայ. Պարս. Թուրք լեզուներով առեւտրական թղ-թակցութեան հմուտ երիտասարդ մը պաշտօն կը փնտռէ :

Դիւան խմբագրութեան :

ՆԵՐՍԵՍ ԱԶԳԱՅԻՆ

(Արտասպառած ԲՈՂՈՒՄԻՅՊ հանդէսէ)

Ես իսկոյն քաղ արեւ աւետարանն եւ Շահապա-յին հասկացողի, թէ այդ խօսքերով Քրիստոսը յայտնուած է, որ իւր համարանալուց յետոյ կուղար-կի ալ միեմտարի Հոգին սուրբ (Ալլահն ուսնը) : Եկեղեցուց վերադարձանք վհարանն, ուր շահա-տայի պարսիկ խաչարարները վանքի նիւթեղներն-ից պարտաւել էին զանազան արքայավայի խոր տիկներ եւ շարքաթներ : ինքը շահապառն բազմ-ցաւ առանձին, խաներն առանձին, եւ մեր նշանա-ւոր եպիսկոպոսները առանձին : Այս միջոցին ելե-մուտ էր անու, որպէս զի շահապառն մարդի նըր կերակրեն : Նորա մերձաւոր սպասուորները գի-մեցին ինձ եւ պահանջեցին պարգեւներ : Պարսից սովորութիւնն է, երբ շահապառն կամ մի այլ մ. ծ մարդ մէկի մօտ հիւր լինի, աւանդը նորա սպա-սուորներին պիտի պարգեւատրի : Երբ սպասուոր-ներն իրանց պահանջն արեցին ինձանից, ես տաճա-րը ցոյց տալով ասացի. « Դուք տուէք օջախին պարգեւ : բոլոր տարին դուք շահապառնի առատա-ձեռն չնորհը վայելուի էք. այսօր շահապառն չը-նորհ է բերել մեր օջախը, մենք պիտի վայելենք

նորա չնորհը. ես ձեզ ըստ տալու չեմ » : Ապաս-տորները գլխաւորը դիմեց ինձ ասելով. « Եթէ այդպէս է շահապառնի հասկացողք, թէ օջախից մենք պարգեւ չստացանք, որովհետեւ կարծե-լով թէ դուք մեզ պարգեւատրած կը լինէք, նա կը հրամայի մեր ոռնկից կտրել, ասելով, թէ դուք իւրեք խօսքից պարգեւ էք ստացել » : Ես ներ-կայացայ շահապառնի գլխի իջեցի, եւ ասացի. « Շահապառն կրնայ. Ձեր մեծութեան սպասու-ւորներն ինձանից պարգեւ պահանջեցին, Ձեր չնոր-հաբեր գլխաւորն ասեմով. ես տաճարը ցոյց տուի նորանց եւ ասացի. դուք օջախին պարգեւ տուէք, դուք բոլոր տարին շահապառնի առատաձեռն պար-գեւներն վայելուի էք. այսօր շահապառն չնորհ է բերել մեր օջախը մենք պիտի վայելենք նորա շահապառն ըստ ուրում նորա կիսմիջի համար աղօթող ենք » : Ես աւարտեցաւ. կանչել տուեց իւր սպասուորները գլխաւորին ու հրամայեց, որ ոչինչ չպահանջեն : Շահապառն նոյն օրը պիտի վերադա-նար : Ըստ սովորութեան պէտք էր Պարսից թաղա-ժառանգին վայելուի ծանրագին ընծայ մատուցանե-լինք. նոյնպէս եւ նորան մերձաւոր խաներին : Երբ որ խորհուրդ էինք անում այդ մասին նշանաւոր եպիսկոպոսները հետ, ես ի նկատի ունենալով շահապառնի մարդաւել եւ քաղցր փութուրը ասա-ցի նորանց. թէ մի փոքր ընծայով էլ ես կ'ըր-հացնեմ շահապառնին. գիտէի որ մեր զանաւարանում կայ մի ծոցի ոսկի ժամացոյց միմայով բանուած խորհրդաւոր նկարով : Երբ ասացի թէ այդ կը լի-

նի ընծան, եպիսկոպոսները խնդացին իմ վերայ, ասելով. « Ինչպէս կարելի է Պարսից տէրութեան թաղ ժառանգին այդպէս չնչին ընծայ մատուցանել Աթուրի կողմից. դոնէ, ասում էին, հարկը թու-մանի (350 մանէթի) արժողութեամբ մի ըստ տանքու-րայց այդքան արժողութեամբ իրեղէն չկար. Դա-ւիթը բոլորն իւր կուսակից խաներին էր ընծայել : Ես պիտեցի թէ այդ ժամացոյցի խորհրդաւոր նկարը կը բացատրեմ շահապառնին եւ հաստատ յոյս ունեմ, թէ շատ բաւական կը լինի : Արդարեւ խորհրդա-ւոր էր ժամացոյցի նկարը. մի երեսին միմայի վերայ նկարուած էր վերեւում մի առիւծ, ներքե-ւում, առիւծի ոտքերի տակը, մի քանի ոչխարներ են արածում : Շահապառն արդէն հրամայել էր, որ պատրաստուեն վերադառնալու. ներկայացայ իրեն, մատուցարանի վերայ գրած այդ ժամացոյ-ցով. բոլոր խաների ներկայութեամբ գլուխ իջեցրի եւ ասացի. « Շահապառն. Ձեր չնորհաբեր այցե-լութիւն ընդհանուր հայոց ազգի հինաւորեց օջախին ճօրժիս փեղատեղիի հիմնած օջախին (այսպէս են ա-նուանում Պարսիկները սուրբ Գրիգոր Լուսաւորչին) մեր ողբի եւ օջաղի պատուութեան մէջ փառաւոր տեղ է բռնելու եւ Ձեր կեանքի համար մեր բոլոր աղօթող միաբանութեան սրտերում Ձեր մեծ ութեան արքայավայի մարդասէր վարժունքի յիշատակը ան-ջնջ պիտի մնայ :

(Շարունակելի)

ԹԻԻՐՔԻԱ

ԷՐՄԵՆԻՍՏԱՆ

Աճեմիտան վէ Զինտիտան էրմէնի մուրախասը Տ. Սահակ արքեպիսկոս Այվատեան վէ Ամերիկայ մուրախասը Տ. Յովսէփ արք. Սարաճեան Զ. Վահ. Կաթողիկոս թարափրնտան Այվորայա կէօնտէրիւէրէք, Բարիգտէ՝ մէշ հուր էրմէնիւէրէք մէպուսանընտան Մ. Մ. տէսթուրնէլ տը Գոնսթան, Տընի Գոչէն վէ տը Բրէսանսէնին րահպէրլիկի իւէ՝ խարէճիյէ նապըրը Մ. Տէլքասէ իւէ պիր միւլազաթտա պուլընտըգտան սոնրա, թէքրար զէվաթը մէգքիւրէնին ըէֆազաթը իւէ՝ ճուհուրիյէթ ըէյիտի Մ. Լուպէնին հուզուրընա գապուլ օլընարապ, թիւրքիտաթի էրմէնիւէրին աշվալը հազըրէի մաղուրէսինէ անըն տըգաթընը տալէթ իթաիւէր։ Մ. Լուպէ հէյէթի մուրախասէի րուհանիէնին արզ իթաիկի մէսէլէ հապքընտա թէյլտնուհը ֆէվգէլատէ պէյան իթաի։ Պուէսնատէ տօք. Լօրիս Մէլիքով գըսսա պիր նուլթ սէօյլէտի։ Միւհտան թաւաւէրիւէն թէլէկրաֆ իւզրէ, օրայա սըլընմըջ օլան Սասունըլարը հիւքիւմէթ ճէպրէն վէ արանըզ թուլթուպ Սասունա կէօնտէրմէք իչիւն հօլա չըգարմըջ, Պու սէֆիւլէր ած վէ չըպլազ օլարազ պիր գըսմը հօլտա էօլմիւշ։ Սասունտա ասքէր գըշլարըրը հաւմազ, էրմէնիւէրին էմլաքընը Գիւրտէրին խմինէ գայտ իթմէք կիպի հապսըզըզարա գարըր Սասունըլար. Բօթէսթ իթմէքտէ վէ ասքէրէրին խաւապ իթաիքլէրի խանէէրին հիւքիւմէթտէն հաւըլմասընը վէ Գիւրտէրին հալըն Սասունա կիրմէմէլէրինի իտտաա էյլէմէքտէ օլուպ, պու պապտէ էլչիլէրին թէվասուլթ իթմէսինի պէքլէմէքտէ իմիւշէր։ — Սէլանիքտէն իշար օլընտըլընա պինտէն, իքի պուլկար տասկալիցարը շըմէնտըֆէրէ իւսքիւպտէն կէլտիքլէրի էսնատէ՝ հէր հալտէ պիր իխպար իւզէրինէ՝ թըրէնտէնէ էնէճէքլէրի էսնատէ թուլթուպ հօգլանըլմըշլար։ Անլէրտէ պիր պէօյիւք ըէվօլէր, 60 ֆիլէնկ վէ ֆօթօկրաֆլար պուլընմըջ, իշպու ֆօթօկրաֆլարտան պիրի Սարաֆօլըն մէգքիւր տասկալիցարտան պիրի իւէ չըգարթարըրը րէսիմ իմիւշ։

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Է

Լօնտրատաթի ճարօն էլիտինին րէսի իլանը իւզրէ, Բուսարըն իլէրլէմէլէրի սէպէպլէ, ճարօն

օրտուսը թաշիչատան շիմալա տօղրու չէքիւմիչ. թաշիչաօ վէ նուչլանի ալէֆլէր իչիւնտէ իմիւշէր։

— Բուս կէօնիւլիւ տօնանմասընըն Տ վարօրլարը վէ տիկէր Է վարօրլար քէօմիւր հիւրլէնիմիւշ վէ նաֆազա թէտարիքի իւէ հազըրլանմըջ օլարապ՝ Ագասի Եարգա կիթմէք իչիւն էմիր պէքլէմէքտէ օլտըզլարը Օտնատան պիւտիլիլիյօր։

Ֆազաթ Չանադգալէ պօղազընտան կէչմէլէրէ իչիւն ինկիլթէրանըն էմրինի տախի ալմազ իգլիկա իտէր։

— Ճարօն ասքէրլէրի նուչլանի կիլմիւշէր տիր։

— Քօրէնըն տախիլի իտտրէսի քէնտիսինէ թէքք օլընմասը իչիւն Գօրէա իմրէրաթօրը մարքիլ իթօյա պիր մէքթուպ վէրմիւշ տիր։

— Լօնտան 19 յուլիս — «Ա. Լէյթըր»ըն Չիֆուտան իշարը իւզրէ, շայանը Էմիլիէթ Չիլիլիլէրին ճարօն պօմանտանընա րէվալէթ իթաիքլէրինէ պինտէն, ճարօն ասքէրլէրի Բօթթ Արթուր ճիւլարընտա՝ Ալթուն տալընտան մատաա՝ պուլընտան պիւթիւն մէվգըլարը զապլթ իթմիւշէր. իքի թարափտան թէլէֆիաթ ֆէվգէլատէ տիրլէր։ Բուսար Բօթթ Արթուրըն ալընմըջ օլմասընըն հապատիսինի թէքլիպ իթմէքլէ պէրապէր՝ ճարօնըլարըն պէօյիւք մուվաֆադիյէթ էլտէ իթմիւշ օլտըզլարընը իթիւրաֆ իտէյօրլար։

Ճումա աղչամը Բօթթ Արթուրտան չըգմըջ օլան Չիլիլիլէր չէհրին ֆէթհ օլընմատը թատուլգ իտէյօրլար։

— Բարիզ 18 յունիս — «Ա. Հաւա»ըն Լիւսօնտանիտան յուլիս 14 թարիլիլէ պիւտիլիլի իւզրէ, 11 տէ թաշիչաօ ճիւլարընտա վուգու պուլան մուհարէպէտէ ալթըլան գօմպարալարըն մըզտարը րէք չօգ ըմըջ մէրքէզտէ պուլընտան 6 ճարօն պաթէրիւլարը պիւթիւն մահլ իտիլիլիլէր։ Ենի հէթիչէն չիւնիլիլէրին պէյանը իւզրէ, ճարօնըլարըն թէլէֆիաթը 10,000 քիչիտէն զիյատէ իմիւշ։

Էվլէլէրի հաթիմա 30,000 ինտալը չըգմատըլը կիպի, պուսըն տախի տալը չըգաճալը շիւրհէլի տիր։

ԲՈՒՍԻԱ

Բուս տախիլիլէ նալըրը Մ. Բիւլէ ֆայթօն իւէ կիտէր իքէն պիր մէճհուլ շախա թարաֆընտան ալթըլան պօմպա իւէ գաթլ օլընմըջ. էօյլէքի պաղը աղալարը կէօլտէսինտէն ալրլուպ տաղիգասընտա էօլմիւշ

տիր. քէզա էթրաֆտա պուլընտան վէ օլ էսնատէ կէչմէքտէ օլան էլիտատան 20 քիչի ալըր վէ խաֆիթ սուրէթտէ հարէլէնմիւշէր։

Միւթէվէֆանըն ճէնալէսի քէմալը թանթանա իւէ տէֆն օլընմըջ տըր։

Մ. Բիւլէլի գաթլ իտէն կիպլի պիր շիւրքէթ օլուպ, 1902 տէ թէշքիլ օլընարազ 75000 րուպլի թէճէմիւլ իթմիւշ օլտըլը րուս բօլիսիասը պիլիլի իմիւշ, Մէլքիւր շիւրքէթ պօմպարը հաթիւազ վէ սալիլի մէսարիֆաթը իչիւն րէք միւքէմիւլէ հասէպ թուլթմազտա վէ հէր պիր մուամէլէսի սըրրէն վէ սատրգանէ իճրա էյլէմէքտէ օլտըլը Էվրոքա կաղէթալարը թասաիպ իտէյօրլար։

ՄԻԻԹԼԵԼԻՎԻԼԷ

Ենի պիր էմրի գըրալի իւզրէ, յուլիս 19 տան իթիպարէն Բուսանիտան միսիր իիւ ած օլընմատը մէնն իտիլմիւշ տիր։ Պու Ենի էմրի պու սէնէքի մոհսուլըն նիտրէթիւնտէն իլէրի կէլմիւշ տիր։

— Թէհրանտան ալընտան հաւաթիսաթ իւզրէ. գօրէլա կիւն պէ կիւն աղալմազտա վէ հալընըլ իքի մահէլլէտէ էլան տէվալ իթմէքտէ իմիւշ. Բաշթ վէ Թէպրիլ չէհրլէրինէ գօրէլա սիյարէթ իթմէմիւշ տիր։

ՍՕՆ ԹԵԼԵԿՐԱՖԻԱՐ

Բէթէրապուրկ 19 յուլիս Ժէնէրալ Գէլէրէ պիր գուլպարա խապէթ իտէրէք վէֆաթ իթաի։

Պէլկրատ 19 յուլիս Պէօրաւսքի նօլիմի կաղէթտանըն պէյանը իւզրէ, սիւնօրըն կրէզնէտ նամ նօգթատընտա թիւք ասքէրլէրի սըրպ սինօր մուհաֆըզարը իւզէրինէ հիւճու իթմիւշէր։ Թիւրքլէր կէօնա պիր չէթա հիւճու իթմիւշ կէօնթէրմէք իչիւն օրտալարտա պիր թաղըմ պուլկար ֆիլէնկլէրի պըրազմըշլար։

Բէթէրապուրկ 19 յուլիս Ժէնէրալ Գուրօթաթիւն յուլիս 10 թարիլիլի թէլէկրաֆլէ պիլտիրիյօր. «Բիւլ ճարօն օրտուլարը Սիւնալէն չէհրինէ հաղըն ճէնուպտան պիլգէ գտըրը թէքրար հիւճումա պաշտալար. Բուս թապուրիարը տիւլանըն իլք հիւճումընա սէպաթլէ մուզալմէթ իթաիլէր. ֆազաթ

ճարօնըլարըն գուլվէթի րէք զիյատէ օլտըլընը կէօրմէլէրինտէ՝ Հայչէնէ տօղրու կէրի չէքիլտիէր։ Տիկէր պիր Բուս ֆըրգասը տիւլմանա չօգ խասարաթ վէրտի։

«Ժէնէրալ Օրուըն օրտուսընըն գըսմը աղալար Հայչէնէ վէ Սիւնալէնէ իլէրլէմէքտէ տիր։ (Ենի Բուսարը գօլալմազտա)

«Պիլիմ շարգ ճիհէթիմիլտէ, նանսէլին պօղաղընա հաղըն տիւլմանըն էն գուլվէթի ալթէչի ալթընտա օլան պաթէրիանըն հանրտա պուլընտըլը սէպէպլէ Ժէնէրալ Գէլլէր. թէլիքէլի սուրէթտէ հարէլէնէք, աղ վազըլթտա վէֆաթ իթաի։ Բուսար պիլթիւն մէվգըլարընը մուհաֆազա իթաիլէր։ Սայմաջի վէ Լիւս Եանկ Եօլընտա՝ Ուցիաւյա ճիւլարընտա պուլընտան րուս ասքէրլէրին իւզէրինէ հիւճում պաշտալար։ Բէվալթէ կէօրէ, պիր չօգ ճարօն ասքէրլէրի պաղը վաթօրլարըն մուհաֆազալար ալթընտա ինքաուտա գարայա չըգմազտա տըրար։

— Պէրլին 19 յուլիս — «Ա. Վօլֆ»ըն իշարը իւզրէ, իքի Բրուսիալը Բրէնալէր մուհարէպէ մէյտանընա կիտէճէքլէր. պիրի Բուս օլտուկէտհընա, տիկէրի ճարօն։

ԹԻԻՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱ,	յուլիս 21
ՉԱՌԻՒԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալկօն	54-60 լիպ. 9. 70 / 11. 80
Արապա	52-62 լիպ. 9. 40 / 12. 60
ԱՐԲԱ,	
Վալկօն 100 քիւ Կին	9 - 9. 20
նոր	10. — / 10. 20
Արապա 42-45 լիպ.	5. 60 / 6
ԵՈՒԼԱՅԱՐԱՊԱ 33/36 լիպ.	5. 40 / 5. 60
Վալկօն 100 քիւ	12 — / 12. 10
ՖԱՍՈՒԼԱՅ	100 քիւ - 20 / 21
Արապա 100 քիւ	
ՏԱՐԸ արապա	7. — 7. 40
ՎՈԼՈՉ արապա 55-60 լիպ.	9. 80 / 11
ՄԻՍԻՐ Վալկօն	7. 40 / 7. 50
ՉԱՎԱՍՐ արապա	8. — / 8. 20
« Վալկօն	7. — / 7. 40
Կիւնտէ 10 - 15 Վալկօն վէ	20 - 25
արապա կէլմէքտէ. Վալկօն մուամէլէսի նարօլէտն 20 ֆր. արապա մուամէլէսի նարօլէտն 20 80:	

ՍՄՐՈՒՅԻՅԷ

Նարոլէոն 20, 65 ֆրանք
Սամ. իրաւսը 22, 85 ալթուն ֆրանք

ՊԻԳՆԱԻՅԷ

Վարնա րիպտալարտա պաղալիյ մալլէրին պու կիւնքի ֆիլաթը, ալթու ֆրանք իւէ։	
ԳԱՀՎԷ	1,80 / 2. —
ՇԷԿԷՐ ՆԷՄԵ	63
ՇԷԿԷՐ [քէմալ] սանտրգ	33. —
ԲԻՐԻՆՃ Ֆիլիպէ չուվալը	41. —
» ճարօն	38.
» ինկիլիզ	25. 50
» Բիլգօն	53. —
ԿԱՉ սանտրգը	8. 60
ՉԷՅԻՆ Եաղը քիւ	80 - 90
ԳՈՒՐՈՒ Իւզրիւմ	. 25

Одговорникъ А. Крѣтвѣтъ
печатница "Вазимко" — тѣрѣна,